

Előfizetés:

Egész évre 8 kor.
Fél évre 4 kor.
Negyed évre 2 kor.
Havonként 70 fillér.
Egyes szám ára
20 fillér.

ASZÓDI HIRLAP

Hirdetési díj:

egyhasznos petít-
sor 10 fillér, több-
szörös hirdetésért
jutányosabb.

Ryílttér: minden
sor 40 fillér.

A galgavölgyi községek közigazgatási, társadalmi és közművelődési hetilapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal a Petőfi-nyomdában,
Aszód, Főút 482. szám.

Felelős szerkesztő: DR. GLÜCK ADOLF.

Hirdetéseket fölvesz a kiadóhivatal. — Hirdetési
díjak előre fizetendők.

Főgymnasium.

Több mint egy éve, hogy mozgalom indult meg az aszódi gymnasiumnak főgymnasiummá leendő fejlesztése érdekében. Alig egy-két nap, a mely a mozgalom híreinek csupán elterjedésére volt szükséges és hozzácsatlakozott mindenki, a ki szívében viselte az eszme és megvalósításának kiváló jelentőségét. A cél érdekében helyesnek mutatkozott egy egyletnek létesítése, a mely a terv propagálását a leghathatósabbban intézhetné. Az egylet meg is alakult. Ritkán tapasztalható lelkesedéssel részt vett az alakuló gyűlésen és tagja lett az egyletnek a kereskedő, az iparos, a földművelő csak úgy, mint a lateiner. Az alapszabályok megállapították, a tisztikar is megválasztott és csak az egylet működésének megkezdése maradt hátra. És az egylet még ma sem működik. Mi akadályozza, senki sem tudja; ellenben mindenki óhajta, hogy a lelkesedés, melylyel a terv felvetését fogadtuk, ne csupán hirtelen fellobbant és ép oly hirtelen kimúlt láng maradjon, de azt cselekvés is kövesse, a cél érdekében megkívántó agilis tevékenység. Késlekedni soká nem szabad, mert — úgy lehet — minden igyekeze-

tünk hiábavalónak bizonyul és Aszódnak főgymnasiuma nem lesz. Pedig a versenyzők közül Aszódot illeti az elsőség. Hivatottá teszi erre előnyös földrajzi fekvése is, amelynél fogva nagy környékének minden községéből aránylag könnyen megközelíthető. Fejlődő községünkben egy főgymnasium átlagos számu tanulója megfelelő elhelyezést talál és ételmezése is — nem szólva arról, hogy a gymnasiumnak már most is van tápintézete — kellőleg kielégíthető. És nem maradhat figyelmen kívül, de sőt elsősorban tekintetbe veendő a történeti vonatkozás is, a mely Aszódot mostani algymnasiumához köti. Petőfi szellemének hű ápolása ugyanis nem engedi, hogy a meglévő gymnasium megszűniék, a mint-hogy ennek minden körülmények között be kell következnie, ha a főgymnasium nem Aszódon, de Gödöllőn állíttatnék fel. Mert csak Aszódról vagy Gödöllőről lehet szó. Hazafias kötelességünk is tehát minden rendelkezésre álló eszközzel odahatni, hogy a főgymnasium kérdése a mi javunkra dőljön el, a mivel egyttal a Petőfi gymnasium fenmaradását is biztosítjuk.

Elsőrendű érdekeink nem kevésbé kívánják, hogy a már meglévő művelődési intézményeink mellé a főgymnasium is

sorakozzék és ezzel községünk anyagi és culturalis lendületet nyerjen.

Jogos óhajunk ez, amelynek teljesítéseért a kezdő lépés megtörtént. Ám ennél megállni nem szabad. Nincs senki, a ki ma kisebb buzgósággal törekednék a szép és hasznos terv keresztülvitelének előmozdítására, mint ezelőtt egy évvel. Ma is ugyanaz a lelkesedés vezérelné mindenkit. Csak folytatni kell, a mit megkezdtünk. Folytatni sürgősen és erélyesen, hogy az egy év mulasztásait pótoljuk, netáni hátrányos következményeinek beálltát idejekorán megelőzzük.

Az egylet megalakult, hogy működ-hessék is, alapszabályai kormányjövahagyás végett felterjesztendők. A tisztviselők pedig, a kik legnagyobb részben a mozgalom intézői és az egylet alapítói voltak, bizonyára most is készséggel állanak az ügy szolgálatába, buzgó tevékenységüket most sem fogják tőle megvonni. Munkájukban támogatást fognak találni az egylet minden tagja részéről. És kiveszi részét az is, a ki nem tagja az egyletnek. Nincs tehát ok, mely az egylet kitűzött céljáért tervbe vett munkálkodásainak útjában állana.

A főgymnasium létesítése tetemes kiadásokkal jár. Úgy véljük, hogy a szük-

TÁRCA.

Jegyzetek.

Az irodalomban és a művészetek minden ágában forrongást tapasztalhatunk a legújabb időkben.

Valami készül, valami vajudik, mert a régi körülötök lassanként elporladoznak.

Még nem tudjuk, mit hoz a jövő, vajjon ez a készülődő új alakulás megközelíti-e a renaissance nagyságát, de arra körülbelül készen lehetünk, hogy az eszméknek egy újabb harca előtt állunk.

Csak a naturalizmusra és az impressionizmusra kell mutatnunk, mint amelyek az új fogalmak egész tömegét igyekeztek tisztázni s akkor már igazán megszűnik minden kételey.

A naturalistákig az idealizmust, mint az irodalom és a művészetek egyetlen eszközt és célját tekintették, ámde jön egy Zola s habár nyomában a szöfacsarások és meddők, tartalmatlan viták egész légijója támad, titokban még legnagyobb ellenségei is elismerik, hogy olykor a realizmus hódít teret az idealizmusnak.

Sokan, különösen olyanok, akik gondolkozni csak az evés után következő pihenés alkalmával szoktak, akik tehát Zolát meg sem képesek érteni, egyszerűen fölünyeskedve jelentik ki: mire való az idealizmus a XX. században?

Ilyen esetekre méltán alkalmazható az a régi mondás, hogy néha egy barát többet árt, mint száz ellenség.

Zola irodalmi munkássága sem érdemli meg,

hogy ilyen sekélyes nyilatkozatokkal üssék agyon.

A történelemnél nagyobb tanítómester nincs, már pedig épen ez bizonyítja, hogy mindig eljöttek azok a korok, melyekben az etikai fogalmak túlsulyra kerültek.

Az indokolást a körülmények, legtöbbször a nemzetgazdasági viszonyok alakulása adja.

A nyomor, meg a nagy pénzébőség egyként megölik a szépet, míg a középút rendszer csak lassu fokozatos fejlődési folyamatot eredményez.

Ha elvetjük az etikai elveket, ha megtagadjuk a jóban való hitünket s a széphez való vonzalmunkat, akkor ezt két okból tehetjük. Vagy nem vagyunk képesek ezek eszmei magaslatára felemelkedni, vagy a sok össze-vissza elméletől megzavarodva s a filozófiát és metafizikát a konyhabölcselettel összezavarva, arra az álláspontra helyezkedünk, hogy az emberi lét mivoltával tisztába amugy sem jöhetünk s azért nem érdemes az emberek által felállított tételes hazugságokkal törődnünk.

Ebben is van valami.

Hiszen csak nézzük a fiatal, szépségében, ifjúságában viruló, szeretettől és jóságtól övezett anyát, akinek reményességét, lelkének üdvét, gyermekének életét a születés pillanatában a sajátjával kell megváltania!

Vigasztal-e ilyenkor az etika és az idealizmus? Aligha!

Ámde még az ilyen csapást, az ilyen lesújtó igazságtalanságot is inkább elviseli a szelidebb lélek, mint amelyiken a fékevesztett szenvedélyek uralkodnak.

Van egy ócska frázis, amely azt mondja, az élet nem egyéb illuziónál. Hangulat minden s ez a fantázia segítségével átgurítja, átfurmálja még a keretet is.

Melyik az igaz, ki tudna erre felelni?

A papok imakönyvei, a tudósok föliánsai s a politikusok nagyhangú kijelentései nagyon kérdéses súlylyal bírnak a végzet szemében.

A plebs szolozsmái, istenkáromlásai és nemzetiségi rivalgásai hiába akarják döngetni a mindenség titokzatos, ismeretlen kapuját.

Csak néha kapunk egy kis választ. Megmozdul alattunk a föld, vagy egész világrészeken átszáguld a pusztító ragály, aztán ismét csend, lélekfagyasztó üresség.

Nagy későre ismét megbátorodik az ember s a komédia újra kezdődik.

Ezért kell etika, ezért van szükségünk az idealizmusra, mert másként hamarosan visszalyednénk az állatok színvonalára.

És a természet a sok nagy lelki probléma kárpótlásáért bőséges érzékelhető jót, szépet halmozott fel közöttünk.

Annak, akinek intelligenciát is adott, hogy ezeket megértse, értékelje.

Maradjunk csak az emberről.

Mindkét nem a mi fogalmaink szerint szép s a bonyolult, érthetetlen szerkezethez viszonyítva felette tökéletes.

Elsőbben az irodalom és a művészetek állottak az emberkultura szolgálatába.

A troubadour költészete ép úgy rajongott a nőért, mint valaha a régi görögök istenítették a tökéletes férfiakat.

Rafael Madonnája ép oly bájos, törekenységével, átszellemültségével ép úgy inspirál, mint Vénus és Apolló szobrai.

A politikai és gazdasági viszonyok változása a férfi férfiaságát majdnem teljes egészében a kenyérkeresésre szorították.

séges összeg annak idején rendelkezésre fog állni. Hiszen már az egylet megalakulásakor számolni kellett ezen körülményre és sem akkor nem volt, sem most nincs senki, a ki a szükséges anyagiak hiánya miatt aggodalmaskodnék. Tisztában van vele mindenki, hogy a kellő összeg megfelelő módon megszerezhető. A mint az alakuló gyűlésen tapasztalt lelkes pártfogásból következtetni lehet, egy puszta felhívás, csupán Aszód közönsége részéről rövid idő alatt tizezreket eredményezne. Az egyleti tagdíjak, a cél javára rendezendő hangversenyek, felolvasásokból befolyó jövedelmek némi részben szintén hozzájárulnának a szükséges pénzösszeg gyarapításához. És végül nagy bizalommal tekintünk vidékünk főurainak pártfogása elé, a kik bizonyára méltányolni fogják községünk áldozatkész közönségének nemes törekvését, a melylyel Aszódot a Galgavölgy kulturális központjává tenni kívánja.

Semmi kétségünk, hogy főuraink nem fognak elzárkózni azon kérésünk elől: érvényesítsék hathatós befolyásukat illetékes helyen, hogy megfelelő állami segély részvételével tervünk keresztülvittele előmozdításuk. És akkor már nem hosszú idő kérdése, hogy Aszód a cultura egyik legfontosabb tényezőjével gyarapodni fog.

A gymnasiumnak főgymnasiummá lendülő fejlesztése érdekében alakult egylet pedig helyes irányban működve el is fogja érni, amit céljául kitűzött. Ugy, a mint azt az alakuló gyűlésen az egylet alapítótól és vezetőitől hallottuk, ebben az értelemben kellene tevékenységüket folytatniok, hogy munkálkodásuk jutalma, eredménye — az aszódi főgymnasium legyen.

A súlyos buzogány s a vértől csepegő szabályok kihullottak a dagadó izomzatú karokból.

Az elszenvedő csenevész kezek ma már tolat, vagy olyan könnyű ipari szerszámot szorongatnak, mely helyét hovatovább szintén átadja a gépeknek.

A férfiaság eszményítéséhez mindinkább kevésbé megfelelő a keret.

A férfi ma már nem oly kedves tárgy.

A nő ellenben mindig hódított.

Amint kezdetben nem foglalthatta el a családban az őt megillető helyet, de idővel ezért teljes elégtételt nyert, azonképen az irodalom és művészetek sem találhattak a szépre, a jóra, a nemesre megfelelőbb személyesítőt a nőnél.

A női szépségről galériákat festettek össze s a női lélek finomságairól egész könyvtárak tehetnek tanúságot.

És vajon igazságos-e a nemeket így megkülönböztetni, hiszen elvgre a hivatásuk egy!

Csak látszólag.

Már a biblia lángpallosu arkangyala jobban büntette a nőt az együtt elkövetett hibáért s ha a férfi és a nő életét tekintjük s még a társadalmi, olykor ostoba és felesleges gátakra sem nézünk, hamar megláthatjuk a különbséget.

Az emberség pozitív legfőbb kötelessége a fajfenntartás.

A természetűdösök olyan nagyon szeretik az embert összehasonlítani az állattal, hát álljunk meg itt egy küssé.

Nem kell sokáig időzönnök.

A nőstény kötelessége ott a szülés pillanatában vagy megszünik, vagy teljesen egyenlő a hímével.

Halálbüntetés.

Néhai való szegény jó tanárom, Fayer László a pesti egyetem hírneves büntetőjogtanára járt eszemben, míg a párizsi legutóbbi kivégzés leírását olvastam a lapokban. Elkéseredett ellensége volt a halálos ítéleteknek az öreg úr. Szinte magam előtt látom, hogyan szőné bele előadásába a párizsi „esetet“, mint ahogyan szerette elméleti fejtegetéseit tényleg megtörtént eseményekre alkalmazva tenni érthetőbbé, világosabbá. Látni vélem, amint pupos, kicsiny természetű lihegve vonszolja a katedra felé, melyből a széles daganatos homlok, a szinte torznak mondható arc, s az aránytalan vállak alig látszanak ki; — előttem van. Amint megszólal kissé recsegő hangon — amint elragadja az emberszeret mérhetetlen melege, szeméin megjelenik egy nagy lélek szárnyalásának csodás ragyogása, s mi csüggünk szaván és csodaszépnek látjuk őt.

— „Uraim!“ — mondaná — „uraim, a párizsi eset újabb hatalmas bizonyíték tételem mellett! A halálbüntetést teljesen törölni kell a büntető törvénykönyvekből! A büntetésben csak nagyon kevés tért szabad foglalnia a megtorlásnak! A büntetés javítsa a bűnöst s embertársaira is hasson javítólag, sőt tartsa vissza a bűnözéstől. A halálbüntetés kizárja a lehetőségét annak, hogy maga a bűnös megjavuljon. Környezetét pedig durvítja és dehogyan jesszi el őket attól, hogy hasonló bűnt elkövessenek! — A delinquens, kin halálos ítéletet hajtanak végre, legtöbbször hősnek tűnik fel, kit a nézők közül sokan irigyelnek. Ime nézzék, uraim, Párizsban ezek fogadják Deibler hőhért a pályaudvarban, mint valami idegen fejedelmet s diadalmenetben kísérik be a városba. A vesztőhely körüli korcsmákat, már a kivégzés előtt való este ellepik s a korcsmárosok tiszteres árakat számítanak ételekért és italokért. A kivégzés hajnalán óriás néptömeg veszi körül a vesztőhelyet, úgy hogy a rendőrök alig tudják a rendet fenntartani. A szomszédos házak ablakait több száz frankért béreltik ki a gazdagok, hogy job-

ban láthassanak. És a halálraitélt megjelenik — mint a hős a színpadon — büszkén, emelt fejjel — a bakó pedig megdicséri, mert arca akkor is változatlan, mikor ez a fej már a guillotine melletti kosárban fekszik. A halálos ítélet egy nagyszerű spektakulum, uraim, színház nem büntetés!“

És ha tudok is kellemesebb szerepet gondolni a magam számára a halálraitéltélnél — az öreg urnak mégis igaz a volt! A halálos ítéletben teljesen hallgat az a kipallérozott lény, mit az ember évszázadok alatt alkotott magából, csak az őseember szólal meg, a maga irgalmatlan mértékével: életért életet! — s az állat, melyet a kultúra ezer láncsal nyűgöz le, felszabadulva vijjog: „vért akarok látni, vérben akarok gyönyörködni!“ Az állat, melyet eddig még civilizáció, művelés belőlünk kipusztítani nem tudott, mely ott üvöltött a római plebs követeléseiben, mikor a kenyér mellé cirkszi játékokat követelt, cirkszi játékokat, egymást halálra sértő gladiátorok, s vadállatok fogától szétmancangolt szerencsétlen rabszolgák vérehullását — s ott riog ma is még a bikákat biztató spanyolok lihegő ajkán, kik akkor boldogok, ha sok-sok vér öntözi a porondot. A nép boldog és Favier büszkén hajtja fejét a tökére. A nézőközönség bizonynyal nem gondol arra, hogy az a szerencsétlen, kit most az oszlophoz kötnék, micsoda szörnyű bűnt követett el, s most annak veszi el a rettenő büntetését, — csak a nagyszerű látványosságban gyönyörködik és örül, hogy unokáinak is regélhet majd róla; — az elítélt pedig érzi, hogy ezek szemé függ rajta, nem érez megbánást, nem török meg, csak a pózon jár az esze, melyet magára erőszakol, hogy megbámulják.

Az ember utálattal fordul el ettől a halálvonaglásban gyönyörködő vandál tömegtől s az egész durva, elavult, vad intézménytől: a halálbüntetéstől. Es jól esik szegény Fayer papa — így hívjuk őt rajongó hallgatói — nemes emberszeretettől, tiszta, emelkedett lélektől áthatott tételéhez menekülni tőlük: törölni kellene minden büntetőtörvénykönyvből a halálbüntetést!

Dr. Faludi Sándor.

Vajjon azok a tudós urak ismerték-e az édesanyjukat, aki a ház ezernyi gondja, baja között nevelte fel őket nem lankadó gyengéd gondnal, hogy azután a fizetség fejében azt az elismerést kapják a gyermekeiktől, hogy ők is csak nőstények!

Nem, a női hivatás sokkal magasabb, eszményibb, hogysen efajta feltevéseken alapuló hasonlatokkal lealacsonyítható volna.

Igaz, a férfiak egy része nem volt képes megnyugodni ebben.

Mindenáron be akarta bizonyítani, hogy a nő nemcsak a gyengébb, a tehetetlenebb, a védelemre szoruló, hanem egyszersmind nemes lelkes lény, csak a fizikai élvezetek kielégítésére formába alakult anyag.

És utána vetette magát.

Ha beszennyezhetné, ezért vetette meg; ha nem fért hozzá, hát azért.

És így, sok tekintetben a szükség által is kényszerítve, született meg az új korszak küszöbén a feminizmus.

A férfiak még mindig nem okultak.

A londoni sufragettek s a budapesti Vigadó előtt cédulákat osztogató hölgyeket a gyűléstermekből durván kirekesztik, legjobb esetben kinevetik.

Hogy mennyi rövidlátás kell ehhez, azt majd a következmények mutatják.

A feminizmust a kor és a férfiak nyersége teremtette, mint közszükséget. Szitotta és szítja ma is egy alacsony ok, a politikusok érvényesülési vágya, de ez szóba nem jöhet.

Ne durvasággal s ne olcsó humorral szálljunk síkra.

Gondoljunk csak egy Mme de Sévignére! Vajjon nem ér többet egy ilyen nő, mint száz és ezer szürke férfi?

Az általános emberi szempont körülbelül abban csucosodik ki, hogy a nők mozgalma egyenjogúsításukat illetőleg helyes és jogos.

Más kérdés az, milyen hatással, esetleg visszahatással lesz ez az irodalomra és a művészetekre, tehát ép azon szemleli ágakra, melyek a nőkultuszat megteremtették?

Az első adatokat maguk a nők szolgáltatják.

A női írók ma már szakítottak a hagyományokkal s a rózsaszínű, kedves leányszobák helyett szívesebben tárgyalják azokat az izgató nudításokat, melyeknek hallatára még a kiszolgált huszároknak is pír lopózik az arcukra.

A költőnő „mámoros éjjeken vad kéjjel hanykolódik a tizes satyrok vértzivó ölelésében“ s bár „távozó kedvesét a külsőségek miatt nem tarthatja vissza, lépése nyomán olyan kéj fut át testén, melyet csak az asszonyok ismerhetnek társadalmi jóváhagyással“.

Az ártatlan, bohókás szerelmi kalandok helyére vad, mámorító fizikai kéj lép, melyet tagadni ma már szegény, bevallani pedig jól fizetett dicsőség. Eccé!

A fehér lelkek, a tiszta Madonnák ismét kénytelenek csendben félrevonulni, hogy a hetérák minél nagyobb nyilvánosság előtt csokolhassák le ajkukról a pirosítót.

A lélek tisztaságára nincs többé szükség. A szeméremzet megszünik az egyenlőség feltételezésének pillanatában!

A társadalom művelten, lelki finomságok iránt érzéketlen tömege pedig tapsol Steinheilnének s rózsát szór Haverda elé!

Csak természetes, hogy ilyen körülmények között az irodalom és művészetek női kultusza is holtpontra ér.

A kormányozható léghajó és repülőgépről.

Irta: DUCKER ÖDÖN gépészmérnök,
az aszódi kir. javítóintézet igazgatója.

II.

Archimedes az ókor legkiválóbb tudósa, Kr. e. 280 esztendővel különböző természeti fűnemények okait kutatva, egy ízben fürdőzés közben tett tapasztalatán annyira megörült, hogy a fürdőből kiugorva hiányos öltözkében futni kezdett, azt kiáltozva: „eureka“ úgy, hogy azt hitték felőle, hogy megörült, pedig Archimedes az ragadta el annyira, hogy megtalálta azt a természeti törvényt, amely a léghajózás alaptörvénye. T. i. azt, hogy a folyadékba mártott test annyit veszít súlyából, mint a mennyi a test által kiszorított folyadék sulya. Ha tehát a test könnyebb, mint a folyadék, felhajtó erő áll elő, amelynek nagysága a kiszorított folyadék és a test sulya közötti különbséggel egyenlő. Ugyanezen törvény nemsoká folyadékokra, hanem a légemű testekre is fennáll. Ha tehát a levegőbe egy olyan gömböt meritünk, amelynek sulya kisebb a gömb által kiszorított levegő sulyánál, felhajtó erő lép fel, amelynek következtében a gömb fel fog emelkedni. Az első kérdés, amely ezek után előtérbe tódul, az, mivel töltjük meg gömbünket, hogy az könnyebb legyen, mint a levegő. A XVIII. század végén, 1783-ban jött Montgolfier arra az elmés gondolatra, midőn az ablakon keresztül egy kéményből felszálló füstöt szemlélte, hogy meglejtett levegővel fog megöltöteni egy gömböt, erre a célra egy papírból készült óriási zsákot használt föl, amely alá tüzet rakott, a melegített levegővel megtelt zsák meleg levegő által felduzzasztva 300 méter magasságra emelkedett.

Montgolfier ezen sírén öccse is fulbuzdulva, a két testvér karöltve fogott a találmány tökéletesítéséhez és léggömbjüket a francia királyi udvar előtt is bemutatták. XVI. Lajos francia király a Montgolfier testvéreket nemesi rangra emelte és évjáradékot biztosított számukra. A melegített levegővel működő ballonokat feltalálójukról azóta montgolfiereknek nevezik. A montgolfierek eme egyszerű szerkezete még napjainkban is alkalmazást talál, különösen hadi célokra használnak ilyen melegített levegővel működő ballonokat, amelyekkel különböző jeleket adnak le; de míg az első montgolfiereknél a ballon szája alatt egy nagy máglya

A fővárosi közönség vakon rohan az olcsó francia szellemeskedő után, akiknek vigjátékai óriási sikereket aratnak.

Az izlésnek ez eldurvulása hovatovább újabb reformációt fog teremteni s ez lesz tulajdonképpen az a nagy szellemi átalakulás, melyet mindnyájan várunk s az esztétika szempontjából felette kívánatosnak tartunk.

Ebben a reformációban felette nagy szerepre hivatott az egészséges feminizmus.

Ne abból induljanak ki a nők, hogy elsőbbsen is a politikai jogokat illetőleg legyenek a férfakkal egyenlők, hanem nyújtsanak segédkezet azoknak a férfiaknak, akik a nők tiszteletét kötelességnek tekintik.

Szüntessék meg a flirtöléseket, szabjanak határt a divat ezernyi hóbortjának s mielőtt a nagy utra indulnak, térjenek vissza a tűzhelyhez.

Ne gondolják, hogy az lealacsonyít!

Dante, Petrarca, Rafael és Kísaludy szerelmei aligha szónokoltak az utcán! Mégis halhatatlanok.

Más férfiak voltak akkor?

A nők voltak mások!

A változásokért is ők a felelősek.

Balla Zoltán.

volt alkalmazva, amelynek tüzeit fahasábokkal táplálták és a szerint, a mint a máglyára több tüzelőanyagot dobtak vagy pedig a tüzet előtöltötték, a ballonok feljebb emelkedtek, vagy alább szálltak. Az újabb montgolfiereknél a máglyát petroleum égőkkel helyettesítették. Egyszerűségük mellett nagy hibája ezen hallonoknak az őket örökös fenyegető tűzveszély, ezért már Montgolfier maga is arra törekedett, hogy a melegített levegőt más, a levegőnél könnyebb gázzal pótolja. Ez azonban neki nem sikerült.

Charles francia fizikus volt az első, akinek sikerült hidrogén gázzal töltött ballonokat készíteni. A hidrogén köbméterje 89 grammot nyom, míg a levegőé 1290. Ezen lényeges sulykülönbséget folytán jelentékeny felhajtó erő lép fel. A hidrogéngáznak azonban igen rossz tulajdonsága, hogy a legfinomabb szöveten is áthatol, továbbá nagy az előállítás költsége, mert egy köbméter hidrogén gáz 1 kor. 50 fill.-be kerül; hogy ez mit jelent, arról fogalmat alkothatunk magunknak akkor, ha megfontoljuk, hogy a kisebb típusu kormányozható léghajó 3000 köbméter irtartalmu és hogy a legfinomabb szövetből készült léghajónál is a gázvesztések oly nagyok, hogy annak töltése csak néhány órán át tart el, a megtöltésre felhasznált gáz pedig 4500 kor.-ba kerül.

Most pedig szálljunk fel egy a modern technika jelenlegi eszközeinek alkalmazásával készült léggömb kosarába és adjuk ki a parancsot: „Mindent eloldani“. Alig hagytuk el a földet, léghajónk már is a légáramlatok irányát követi. Ép oly sebességgel haladunk, mint a szél s így ha jóllehet óránként 100 kilométerrel is, a legkisebb fuvallatot sem érezzük. Lábaik alatt virágzó városok, kicsiny falvak, zöld mezők, aranykalászos buzaföldek, majd az alföldi tájt felváltó hegyóriások örökös hóborította hegytetőkkel kerülnek el, amelyek tátongó rései között alig bírjuk felismerni egy-egy folyó el-eltűnedező ezüst fonalát.

Távoli menydörgés zaja hallatszlik fel hozzánk, amint a viharverte hullám porrá zúzódik a sziklás tengerparton. A végtelenség érzete vesz rajtunk erőt.

Nincs az a nyelv, amelynek szókinccse ne lenne szűk, nincs az a költő, aki az alattunk elterülő fenséges látványt leírni képes lenne.

De csakhamar felhők takarják el szemünk előtt a földet és műszereink nélkül teljesen képtelenek vagyunk megállapítani azt, hogy lassan lebegünk-e, vagy nyilsebesen rohanunk tova, hogy hajónk emelkedik-e, vagy lejjebb száll-e a végtelen légóceánban; lebegő léghajónk a légi elemek játéka lett. A levegőóceán ellentétben vízióceánjainkkal, amelyeknek melye még a legborzalmasabb hullámzások idején is nyugodt marad, a legadázabb örökös forogatoknak fészke, amelyeknek oka az ember előtt jóformán ismeretlen. A hőmérőnk minden 1000 méter emelkedésnél 6 fokkal süllyed. Ezen szabályt azonban igen gyakran a legnagyobb szabálytalanságok halomba döntik.

Flammarion hirneves francia csillagász egy alkalommal 4000 méter magasságra emelkedve az árnyékban — 9 fokot és + 19 fokot mért a napon. Talán egyszer csodálkozni fognak azon, hogy a mikor közeledünk a naphoz, a hőmérséklet süllyed. A napsugarak azonban csak akkor adják le melegítő hatásukat, ha valamely anyag feltartóztatja őket, mennél ritkábbá válik a levegő, annál akadálytalanabban haladnak tova a fénynek ismert másodpercenkénti 300 000 kilométer sebességével és mégis gyakran a legparányibb hőnérséklet-különbségek kibillentik a levegőóceán egyensúlyát és okozói a leghatalmasabb viharoknak. Ezen óceánban a szirteket a vízgőz képezi, amely a napsugarak hatása alatt párává alakulva a felső hidegebb rétegekbe jut és ismét lecsapódik, felhőkbe sűrűsödik. Sűrű köd veszi körül a léghajót, amelyből finom eső szitál alá, amely annyira megnehezíti azt, hogy néhány homokos zsákot ki kell üríteniük,

hogy a felhőből kiemelkedhessünk. Emelkedésünk közben finom hókristályok lepik el a léghajót, de csakhamar kiemelkedünk a felhők közül s a napsugarak hatása újra megszáritja és feszesre duzzasztja a ballont. Emelkedés folytán a légnyomás mindjebb csökken, minthogy pedig ballonunk a föld feletti légnyomásnak megfelelő gázzal volt megtöltve, ily magasban ezen nagy nyomás szétrepesztené a léghajót — ha annak alsó száján keresztül nem távolodhatna el a gáz.

Léghajónk oly magasságra fog emelkedni, amelyen az általa kiszorított levegő már oly ritka, hogy annak sulya egyenlő a léghajó sulyával. Mint-hogy azonban sebesen emelkedtünk felfelé, a sebesség ezen magasságon felül emel, majd a sebesség lassan lecsökkenvén, a gázvesztesség folytán a léghajó kezd alászállni. Hogy az elért magasságon megmaradhasson, újból homokzsákokat kell kiüríteni, erre újból felemelkedik, majd újra alább esünk, szóval utunk a folytonos emelkedések és esések láncolata, míg csak léghajónk a gázvesztések következtében annyira kimerül, hogy kikötésre kényszerít.

(Folyt. köv.)

Hirek.

— Schreiber rabbi betegsége. Mint sajnálattal értesülünk, Schreiber József az aszódi izraelita hitközség köztisztelőben álló rabbija tüdőgyulladásban megbetegedett. A beteg rabbit számos tisztelője kereste fel, hogy rokonszenvét és sajnálkozását nyilvánítsa. Mi is ez uton adunk részvétnéknél kifejezést, óhajtvá és remélve, hogy a betegség nem lesz súlyos lefolyású és nemsokára teljesen gyógyultan fogjuk üdvözölhetni.

— Az aszódi izr. nőegylet theaestélyéről. Mult számunkban közöltetk kiegészítjük a következőkkel. A mulatság erkölcsileg és anyagilag várakozáson felül kitűnően sikerült. Régen láttuk együtt Aszód és vidéke társaságának legjavát, a mint ezt a szombati estélyről örömmel regisztrálhatjuk. Elég, ha annyit mondunk, hogy a négyest 60 pár táncolta. Fesztelen jókedvben reggeli 1/25 óráig maradt együtt a társaság. A kedélyes hangulat és jókedv különösen a háziasszonyokként szereplő Déri Riza, Diamant Mártonné, Fischer Jakabné, Kaufmann Imréné és Reiner Józsefné urnók érdeme, kik nyájás szeretetreméltósággal szolgálták fel a teát s látták el a buffet teendőit és egyáltalán mindent megtettek a mulatság sikere érdekében. Itt közöljük a felülfizetők névsorát: Frankl Mihály, Tisch Dezső, dr. Glück Adolf, Matolcsy Kálmán, Micsinay Ernő, Oeschger Adél, dr. Rendes Miklós, dr. Rendes Dezső, Reiner József, Ring Gyula, Rusznák Gábor, Sárkány László, Vas Mór. Jegyeiket megváltották, de jelen nem lehettek: dr. Faludi Sándor, Feuermann József, Dénes Jenő, Salzer Nándor, Zsigmond István, Vas József. A mulatság 180 kor. tiszta jövedelmet hozott a jótékony célnak. — Ugy a felülfizetőknek, mint mindazoknak, a kik az estély sikeréhez hozzájárultak, ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a nőegylet elnöksége.

— Sáros-vármegye fehér zászlója. Szinte hihetetlennek tűnik föl az előtt, a ki tudja, mi a hivataloknál a restancia, hogy a sáros-vármegyei árvaszék hátralék nélkül lépett át az 1911. évbe. Még a dec. 31-én beérkezett ügydarabok is elintéztést nyertek ugyanazon napon. Igénytelennek látszó hír, de annál ritkább, sőt az idén egyedül álló. Nincs tudomásunk hasonló esetről.

— Orvosi felfedezések korszakát éljük. A sebészek ma már műteteikkel oly betegségeket is gyógyítanak, melyek annak előtte sok ezer ember életét pusztítottak el. A vérhaj elleni küzdelem is igen nagy eredményeket mutat fel és épen így halad a tudomány az Epilepsia (nehézkör) ellen vívott harcában is. E téren az újabb kutatások sorában első helyen dr. Szabó Sándor specialista orvos gyógy-eljárása emlíendő, ki tudományos kutatásai alapján egy oly gyógymód birtokában van, melynek révén a legmakacsabb Epilepsiát is sikerrel gyógyítja és azért mindenkinek, ki Epilepsiában szenved ajánlható, forduljon bizalommal nevezett orvos intézetéhez, Budapest, Nagykorona-utca 18, hol szívesen nyújtanak — levél útján is — felvilágosítást.

— **Tejszövetkezet.** A közeli Acsán az elmúlt napokban tejszövetkezet alakult, a mely elnökévé Rappensberger István községi jegyzőt választotta meg. A Galga mentén ez immár a második tejszövetkezet.

— **Meghiúsult betörés.** Ugy látszik, állandó rovatot nyithatunk a betöréseknek. Most szerdán özv. Engländer Lajosnénál próbálkoztak ismét betörők. Elég vakmerők voltak a kora esti órát választani. Féltenegy óraker, valószínűleg a rét felől bejöttek az udvarba s a konyha ablakát benyomva akartak behatolni. De tervük nem sikerült, mert a zajra felébredt cseléd felköltötte a házbelleket, a kik lármát csaptak, mire a betörők futásnak eredtek. Többen üldözőbe vették őket, sőt utánuk is löttek, de sem a golyó nem talált, sem őket elfogni nem sikerült. Most a csendőrség nyomozza a tetteseket.

— **Elhunyt főrabbi.** Handler Márk főrabbi jan. 6-án Tatán 71 éves korában elhunyt. Nagy tudású művelőjét veszítette el benne a zsidó tudomány. 1867-ben az aszódi hitközségnek volt a rabbija. Ő tartotta az első magyar hitközségkötetet az aszódi izr. templomban. Legutóbb az új templom felszentelésekor járt nálunk, amikor is a régi templomot bucsuztatta el. Az elhunytban dr. Hevesi Simon budapesti főrabbi atyját gyászolja.

Egészségügy.

A meteorologia annyiszor jelezte a hidegebb száraz idő beálltát, hogy a lefolyt hét közepén végre beállt a hősüllyedés. Tiszta verőfényes nap köszöntött be, sajnos azonban csak 24 órára. A hősüllyedés megmaradt s így remélhetjük, hogy végre a tél is kimutatja foga fehérét.

Az egészségügy változatlan. Javulást csak a száraz, tiszta derült időjárástól várhatunk.

Ragályos betegülés a lefolyt héten vidékünkön egy fordult elő — Kartalon.

Sport.

Ebben a rovatban rendszerint vadászatról írunk. De legjobb szándék mellett sem irhatnánk másról, mert nincs Aszódon egyéb sport élet.

Pedig van elég sport kedvelő ember nálunk; van sok hivatalnok is, aki az irodai munka után szívesen felrésztesíti magát egy kis tornával. De persze az egyes sem megfelelő helyiséget, sem elég tornaeszközt be nem szerezhet. Egy tábortáborba kell tehát tömörülniök az összes sportkedvelőknek.

Vagy ha még kevesen volnának ahhoz, hogy termet béreljünk, eszközöket beszerezhessünk, összekötetésbe kellene lépni a gymnásiummal. Annak sincs megfelelő tornaterme, így azonban valószínűleg gondoskodnék róla. De van a sportnak sok faja, amit a szabadban lehet űzni: korcsolyázás, nyáron a tennisz, futball, fűleslabda.

Valamennyinek vannak hívei. Csak szervezkedni kell.

Közigazgatás.

— Pest vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 9-én ülést tartott, amelyen az új megyebizottsági tagok első ízben jelentek meg, a kiket az elnöklő gróf Ráday Gedeon főispán szívélyes szavakkal üdvözölt. Ezután a napirendre kitűzött tárgysorozat intéztetett el.

* A vármegye közigazgatási bizottságának f. hó 12-én tartott ülésében Petri Mór tanfelügyelő bejelentette azon iskolákat, a melyek az ingyenes népoktatásról szóló törvény értelmében tandíjmentes állami részben részesültek. Majd a pénzügyigazgató terjesztette elő jelentését, a mely szerint a múlt hóban egyenesadóban befolyt 1.186.158 korona 81 fillér, a mi az előző év december havában befolyt 863.818 korona 47 fillérrel szemben 322.340 korona 34 fillér emelkedést mutat.

Kereskedelem.

* Gyakran fordul elő a kereskedelmi forgalomban, hogy a vasutra feladott áru szállítás közben megsérül, hiányosan érkezik meg a rendeltetési helyre, vagy esetleg elvesz.

Ilyenkor a fuvarozó vasut tényálladéki jegyzőkönyvet vesz fel és abban a feladó kereskedő felszámítja a szenvedett kár összegét.

Azon nézetben vannak kereskedőink, hogy ha később rájönne arra, hogy kárak nagyobb a tényálladéki jegyzőkönyvben felszámítottátnál, vagyis hogy abban tévesen számították fel a kárt, nagyobb összeget nem követelhetnek. Ez a nézet téves. Mert a fuvarozó vasut által felvett tényálladéki jegyzőkönyvben felszámított összeg csak egyezségi ajánlatot jelent, de nem megkötött egyezséget, miért is a feladót nem fosztja meg azon jogától, hogy valóságos kárát, tehát a tényálladéki jegyzőkönyvben kitüntettnél nagyobb összeget érvényesítsen a vasut ellen.

Ipar.

Sokszor képezi vita tárgyát, hogy a kutkerek és kutkoszorúk készítése a kerékgyártó vagy az ácspiar körébe tartozik-e.

Mint hogy a kutkerék teljesen hasonló a rendes szekerkerékhez, az kerékgyártó munka, miért is azt mindenkor csak kerékgyártó végezheti. A kut fenekébe elhelyezendő kutkoszoru nem egyéb tulajdonképen, mint durván készített vastag kerékfalpakból összerótt kerék, ennél fogva a kut fenekébe elhelyezendő kutkoszoru is a kerékgyártó készítheti, mert már a dolog természeténél fogva is ezt a kerékgyártó gyorsabban és tökéletesebben elkészítheti, mint az ác, minthogy műhelyében e célra alkalmasabb szerszámokkal rendelkezik.

Szerkesztői üzenetek.

— **Helybeli előfizető lánnya.** Nagyon köszönjük a szíves érdeklődést. Zéró és r. r. álnév alatt Molnár Sándor ír. Másik kérdésére — sajnálatunkra — nem felelhetünk, mert az kiadóhivatali titok. Anyit azonban közölhetünk, hogy várakozáson felül szaporodik az előfizetők száma.

— **Több érdeklődőnek.** A karácsonyi számban megjelent „Tragédia” című költemény szerzője nem óhajta magát megnevezni.

Menetrend: Budapest—Aszód—Hatvan és vissza.

Budapest k. p. u. ... indul	625	810	835	915	1230	225	330	555	640	735	1015	1110	1135
Aszód ... .. ér.	725	922	957	1056	207	406	427	711	815	912	1142	100	126
Aszód ... .. indul	725	923	958	1058	223	407	428	712	816	913	1143	103	128
Hatvan ... .. ér.	741	949	1020	1122	249	435	444	738	842	939	1205	133	158

Hatvan ... .. indul	235	310	431	547	610	645	759	1133	1148	1210	435	534	612	652	841	935
Aszód ... .. ér.	306	342	455	615	632	711	821	1150		1236	507	1555	634	720	858	951
Aszód ... .. indul	310	344	456	616	642	713	822	1150	1205	1237	509		635	721	858	951
Bpest k. p. u. ér.	519	530	630	740	815	845	950	1245	100	215	655	710	800	815	955	1050

HIRDETÉSEK

jutányos árban a kiadóhivatalban vétetnek fel.

Diamant Márton

vaskereskedőnél Aszódon

== kapható a legjobb ==
tisza aluminium főzőedény.

Teljes konyhaberendezéseket ezen cikkből állandóan tart raktáron.

Egy teljesen új szánkó

olcsón eladó. Megtekinthető Zilahi Jstván kocsi-gyártónál Aszódon.

Szolid bevásárlási forrás!

DÉNES JENŐ

vas, fűszer és gyarmatáru nagykereskedő
Aszód

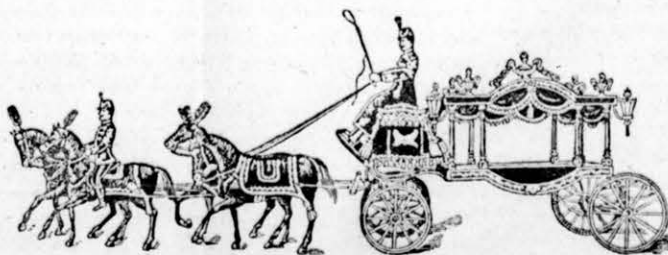
a Mc. Cormick amerikai mezőgazdasági gépgyárak képviselője.

Ajánlja dús raktárát a szakmába vágó összes cikkekben. 6 52

Kochlács Lajos

„Entreprise“ — Első Aszód és Vidéke temetkezési vállalat — Aszódon.

A Feuermann-féle házban a városházával szemben.

nálam a legolcsóbb árban kaphatók. — Hullaszállításokat bel- és külföldre elvállalok. —

Ajánlja magát egyszerű valamint szíves temetések rendezésére helyben és vidéken. — Kész fakoporsók és érckoporsók mindenféle nagyságban. — Szemfödtek, halotti ruhák, fakeresztek, művirágkoszorúk, érckoszorúk és koszoru-szalagok, valamint mindenemű temetkezési cikkek a legnagyobb választékban